

световна война в София много млади цигани мъже също работят като преноносвачи. Във времето на икономическа криза в семействата им постъпва приличен годишен доход (ДВИА Велико Търново, ф.1965, оп.1, а.е.98, л.16, 88, 162). „Баща ми имаше кон и каруца и разкарваше въглища от гара Сердика (София – б.а.) по домовете на хората. Също така снабдяваше магазините с различни стоки. Спомням си като малка, че в къщи имахме брашно с чували, тенекии сирене, качета със сланина” (ж., р.1936) (цит. по Пашова 2010: 125).

В Лом цигани и по-бедни българи от кв. Боруна са хамали най-често на пристанището и жп гарата (Белчева 1946: 27). Завръщайки се в родния си град Казанлък (1949 г. – б. а.), Чудомир се впечатлява: „Главната улица, която води към центъра, към средата някак си се разширява и този случаен площад е пълен с мръсни, изпочупени каруци, впрегнати в дръгливи коне. Каруцарите, повечето цигани, висят около тях, пушат, псуват и подвикват към каруците...“. В първото десетилетие на т.нар. социалистическо общество „Когато слезете на Старозагорската гара и преминете тежката желязна врата на изхода.... погледнете в дясно към рампата на сточната гара. Стотици каруци всяка сутрин задръстват огромния двор, редят се пред вагоните, товарят, разтоварват пристигнали и заминаващи стоки и материали, а край тях хората от „пренос-превоз“ шетат забързани и потни. Много са работниците хамали и каруцарите към задругата, много от тях са цигани“ (Чудомир 1994: 194-195; Нов път, бр. 4 от 1 април 1959).

Ваксаджиите могат да се видят по централните улици във всеки град. Те са както възрастни мъже, така и момчета. Всеки ден на едно и също място, седнали зад ваксаджийското си сандъче, те подвикват,

